

різноманітних супутніх комерційних організацій, що займаються продажем трансляцій змагань, постачанням спортивного устаткування, продажем сувенірної продукції. Комплексність галузі виявляється в тому, що ці взаємовідносини охоплюються різними галузями права, зокрема, конституційною, адміністративною, цивільною, трудовою та іншими. При цьому, необхідно підкреслити, що ця галузь знаходиться на стадії формування і потребує подальшого аналізу і вдосконалення.

Література

1. Международное спортивное право: учебник / С. В. Алексеев. // Закон и право. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2008. – 895 с.
2. Моргунов О. А. Поняття та система джерел спортивного права / О. А. Моргунов // Форум права. – 2011. – № 2. – С. 624 – 629.
3. Данилевич А. С. Понятие национального и международного спортивного права / А. С. Данилевич [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/5879/1/danilevich_2009_1_IL_issues
4. Заярный О. А. Спортивное право в Украине. Черты самостоятельной отрасли / О. А. Заярный, А. В. Куц // Юридичний Вісник України. – № 50 (859), 17-23 грудня 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://juscutum.com/>
5. Скакун О. Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підручник / О. Ф. Скакун. – Харків: Еспада, 2006. – 776 с.
6. Общая теория права и государства: Учебник / Под ред. В. В. Лазарева. – М., 1996. – 543 с.
7. Чередник Р. В. Становлення спортивного права як комплексно галузі в правовій системі України / Р. В. Чередник // Актуальні проблеми політики: Збірник наукових праць. – Одеса: Фенікс, 2011. – Вип. 42. – С. 272-279.
8. Сердюков А. В. О подходах к понятию «Спортивное право» / А. В. Сердюков // Проблемы государства и права: сборник научных трудов кафедры государственно-правовых дисциплин / под общ. ред. С. С. Охендушко. – Тула: Тульский филиал РПА Минюста России, – 2009. – Вип. II. – С. 155 – 161.

УДК 341.96:347.79

Жорник І. В., аспірантка,
Національний університет «Одеська юридична академія»,
м. Одеса, Україна

ПОДОЛАННЯ КОНФЛІКТУ КВАЛІФІКАЦІЇ УНІФІКОВАНИХ НОРМ У СФЕРІ ТОРГОВЕЛЬНОГО МОРЕПЛАВСТВА

Однією з причин, що обумовлюють виникнення проблеми однакового розуміння норм уніфікованих міжнародних морських угод, є конфлікт кваліфікації використовуваних у них правових понять. Очевидним є те, що

не існує одного звичайного значення, яке слід надавати терміну. На думку М. Стерлі, пояснення відсутності однаковості переважно конфліктом кваліфікації означає, що суперечності виникають, головним чином, внаслідок неточності при підготовці проекту уніфікованих правил, а поліпшення якості підготовки проекту позбавить підґрунтя суперечності у тлумаченні. Однак зрозумілим є те, що надавати визначення буквально всім термінам, що використовуються в угоді, навряд чи є доцільним, а для багатьох термінів взагалі не існує загальновизнаних визначень.

Часто міжнародні угоди, що містять уніфіковані норми щодо торговельного мореплавства, уже у їх перших статтях надають визначення використовуваних у них понять, але коли такі визначення відсутні, правозастосовникові необхідно визначати їхній зміст самотійно, спираючись, в основному, на національне законодавство. Така практика не завжди може бути доречною, адже міжнародний характер мореплавства та приналежність контрагентів до різних правових систем обумовлює існування певної різниці у підходах до визначення тих чи інших правових понять.

Інша проблема, пов'язана зі з'ясуванням понять уніфікованих правил, описана М. М. Богуславським, який зазначає, що у тих сферах, де створено уніфіковані матеріальні норми, в наявності є прогалини: в одних випадках через те, що не вдалося домовитися, в інших – через те, що не може бути заздалегідь створено регулювання з усіх питань; як наслідок здійснюється субсидіарне (додаткове) застосування неуніфікованого права однієї з держав-учасниць [1, с. 272]. Отже, ступінь однаковості правозастосування залежить від того, наскільки повно врегульовано в договорі охоплювані ним відносини.

Очевидним є той факт, що для врахування правил з'ясування змісту понять міжнародних договорів і можливості сприяти досягненню однаковості правозастосовнику необхідно ознайомитися з оригінальним текстом міжнародного договору, практикою застосування уніфікованих норм в інших державах, а також підготовчими матеріалами. Настільки ж очевидним є те, що застосовники або не мають можливості, або з інших причин не використовують оригінальний текст конвенції, зарубіжну правозастосовну практику та підготовчі матеріали [2, с. 19], крім того, існує різниця в юридичних традиціях різних країн.

Вирішення проблем, пов'язаних із конфліктом кваліфікації понять, використовуваних в уніфікованих міжнародних угодах, вбачається доречним здійснювати за допомогою або надання визначення використовуваних понять на початку кожної конкретної угоди (цей шлях може бути використано для знов укладених угод), або використання

автономної їх кваліфікації безвідносно до будь-якої правової системи (на підставі узагальнень національних законодавств різних держав), або шляхом звернення до загального розуміння того чи іншого поняття в різних правових системах, визначення його історичного розвитку, розробки на підготовчих етапах проведення міжнародних конференцій, дослідження позицій держав при підготовці до прийняття тієї чи іншої угоди – герменевтичного дослідження тієї чи іншої норми або правового поняття. Цей метод може вважатися основним для вирішення попереднього та допоміжним для вирішення первинного і вторинного конфліктів кваліфікації. Тут слід звернутися до більш детального дослідження герменевтики як способу наукового пізнання.

Герменевтика як мистецтво та теорія з'ясування текстів розробляється і застосовується у різних сферах суспільствознавства: філософії, філології, психології, праві [3, с. 15]. На теперішній час герменевтична ідея перебуває у центрі процесу розв'язання найактуальніших питань соціуму. Це обумовлює важливість застосування герменевтичного методу у сфері суспільних наук [4, с. 16], зокрема, юриспруденції. Основною тезою обґрунтування актуальності герменевтики у праві є припущення про те, що єдиною мотиваційною тенденцією, притаманною будь-якому правозастосовнику, є прагнення до пошуку і реалізації смислу правової норми. Із точки зору герменевтики, право є особливою, юридичною мовою, яка, у свою чергу, є по суті взаєморозумінням [5, с. 159]. Герменевтичний підхід орієнтується як на вироблення нового типу розуміння права і правових явищ у цілому, так і на з'ясування суті понять, категорій, які використовує норм права (законодавства).

Таким чином, причини необхідності з'ясування понять норм права є доволі різноманітними: необхідність забезпечення однакової практики застосування правових норм; незрозумілість смислу нормативних актів; конкуренція законів; надмірна кількість актів; наявність застарілих, але не скасованих норм; двозначність текстів. З'ясування має служити меті правильного та однакового розуміння і застосування норм права, цілі виявлення його суті, яку законодавець вклав у словесне формулювання, покликане протидіяти будь-яким спробам відійти від точного смислу правових норм, протиставляти під різними приводами «буквальний» та «дійсний» смисл, букву і дух норми, її зміст та зовнішню форму, що є насправді прихованою формою зміни норми [6, с. 15]. Так, герменевтика все частіше потрапляє до кола наукових інтересів правознавців, які у кожному наступному дослідженні викривають усе нові її грані.

Література

1. Международное частное право. Современные проблемы: в 2 кн. Кн. 1 / Н. Р. Баратынц, М. П. Бардина, М. М. Богуславский. – М.: Наука, 1993. – 272 с.

2. Devlin P. The English Rules on Choice of Law With Reference to Maritime Contracts (charter parties and bills of lading) / P. Devlin. – Göteborg, Akademfölaget-Gumperts, 1952. – 19 p

3. Цуканова В. С. Юридическая герменевтика как способ интерпретации, судебного толкования / В. С. Цуканова // Право и государство: теория и практика. – 2008. – № 8 (44). – С. 15.

4. Бернюков А. М. Юридична герменевтика як методологія здійснення правосуддя (філософсько-теоретичний аналіз): автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.12 / А. М. Бернюков. – Львів. держ. ун-т внутр. справ. – Львів, 2008. – 16 с.

5. Мережко А. А. Юридическая герменевтика и методология права / А. А. Мережко // Проблемы філософії права: Міжнародний часопис. – 2003. – Т. 1. – С. 159–162.

6. Бошно С. В. Толкование норм права: приемы и виды / С. В. Бошно // Право и образование. – 2003. – № 5. – С. 15.

УДК 341.215.4 340.5

Тимченко Л. О., к.ю.н., доцент,
Національний університет Державної податкової служби України,
м. Ірпінь, Україна

ЛЮСТРАЦІЯ – ФОРМА ПОСТ-АВТОРИТАРНОЇ ЮСТИЦІЇ (ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇЇ ПРОВЕДЕННЯ В УКРАЇНІ)

Коректне тлумачення терміну «люстрація» пов'язане з визначенням смислового наповнення феномену, виходячи з історико-правової та політико-правової оцінки нормативних текстів, міжнародно-правових документів, практики Європейського суду з прав людини, коментарів Венеціанської комісії, доктринальних пояснень.

Основні цілі люстрації в різних країнах визначилися по-різному. В ході дебатів у польському Сеймі превалювали такі позиції: історична правда, мінімальний рівень правосуддя (minimal justice), державна безпека [1, р. 392]. Чехословацька Федеральна Асамблея теж виходила з таких критеріїв, але також визначила ще й три інші цілі: захист прав та необхідність регулювати процес правовими способами, територіальна цілісність, довіра.

Люстрація є своєрідною дискваліфікацією в професійному сенсі. Якщо в післявоєнних Бельгії, Франції та Нідерландах, люстрація супроводжувалася втратою політичних та громадянських прав, кримінальним переслідуванням, у сьогоденному суспільстві вона фактично дозволяє уникнути кримінального переслідування і є, таким чином, більш гуманним засобом впливу на осіб, які відсторонені від влади [2, р. 52].